

Apotheken

Rabobank Cijfers & Trends

Binnen de landelijke gezondheidszorg neemt de geneesmiddelenvoorziening een cruciale plaats in. Primaire verantwoordelijkheid voor de voorgeschreven medicatie ligt bij medisch specialisten en (huis)artsen. Bij de verstrekking van de geneesmiddelen neemt de openbare apotheek een wettelijk (Wet op Geneesmiddelenvoorziening) verankerde plaats in.

Kerntaak van apotheken is het bevorderen van een veilig en effectief medicijngebruik.

Een liberaal vestigingsbeleid zorgt voor een lage toetredingsdrempel, waarbij het voorschrift dat per apotheek tenminste één apotheker aanwezig dient te zijn, in feite de enige drempel is. Voor het verankeren van haar rol (medicatiebewaking, -begeleiding, voorlichting, zorginterventie en registratie afgeleverde geneesmiddelen) zijn goede contacten met voorschrijvers en gebruikers essentieel. Dit kan gerealiseerd worden door het creëren van een laagdrempelig, deskundig aanspreekpunt voor zorgverleners en gebruikers. De locatie (AHOED- apotheek en huisarts onder één dak- cq zorgcentrum) speelt hier een cruciale rol.

Niet te beïnvloeden kritieke succesfactoren voor een apotheek zijn overheidsbeleid en beleid zorgverzekeraars.

De apotheker, die geneesmiddelen ter verkoop aan het publiek aanbiedt, wordt 'openbare apotheker' genoemd. In Nederland zijn er eind 2007 1.893 apotheken.

Niet iedere apotheekhoudende is openbare apotheker. Grote ziekenhuizen bijvoorbeeld beschikken over een eigen apotheek voor uitsluitend intern gebruik, welke beheerd wordt door een ziekenhuisapotheker. De farmaceutische industrie heeft eveneens apothekers in dienst (industrie-

apothekers). In ons land bestaat voorts nog een afnemend aantal apotheekhoudende huisartsen, eind 2006 waren dit er nog 584. Deze apotheken worden verder in deze BIR grotendeels buiten beschouwing gelaten. Tevens worden de apothekers in loondienst niet meegenomen.

Trends

- Geneesmiddelenuitgaven blijven stijgen: in 2006 zijn de geneesmiddelenuitgaven met 6% gestegen (in 2005 4,6%). De Stichting Farmaceutische Kengetallen (SFK) verwacht in 2007 een verdere stijging met 7%, waarmee de totale uitgaven € 4.605 mln bedragen.
- Groei aantal openbare apotheken: de groei van het aantal openbare apotheken in Nederland is nog nooit zo sterk geweest als de afgelopen jaren. Het aantal apotheken is in 2007 opnieuw gestegen, dit maal met 76 stuks. Eind 2007 waren er 1.893 apotheken. Door de stijging van het aantal apotheken is de gemiddelde patiëntenpopulatie per apotheek gedaald naar ruim 8.000.
- Van alle apotheken is eind 2006 nog 66% in eigendom van de lokaal gevestigde apotheker(s) (2005 70%).
- De belangstelling voor de studie Farmacie neemt na jaren van dalende studentenaantallen toe.
- Innovatie: soms wordt gebruik gemaakt van een robot die de geneesmiddelen verzamelt en aan de balie aflevert. Hierdoor hebben de apotheker en de assistenten de handen vrij om zich te richten op de klant. Ook de internetapotheek is een opkomend fenomeen. Medio 2007 zijn diverse internetapotheken echter in een slecht daglicht komen te staan omdat recepten voor zware geneesmiddelen werden geschreven via een digitale consultatie. Nu Internetapotheken verplicht zijn de medicatiehistorie te controleren moet dit voorkomen worden.

- Marktaandeel openbare apotheken: het marktaandeel van openbare apotheken groeit ten opzichte van apotheekhoudende huisartsen. In 2006 bedraagt het marktaandeel 92%.
- Marktaandeel generieke geneesmiddelen: mede als gevolg van het convenant 2004/2005 en 2006/2007 is het marktaandeel van generieke geneesmiddel (voorverpakte, merkloze geneesmiddelen) gestegen. Het aantal door apotheken zelf bereide geneesmiddelen is de afgelopen jaren overigens stabiel.

Kansen en bedreigingen

- Vergrijzing: volgens het CBS zal het aantal ouderen (>65 jaar) in ons land in 2010 zijn toegenomen tot 1.500.000 mensen (15%) en in 2020 tot 3.200.000 (19%). Volgens SFK (Stichting Farmaceutische Kengetallen) zal hierdoor het medicijngebruik in Nederland de komende 15 jaren geleidelijk aan stijgen met 13%.
- Toename medicijngebruik: dit wordt veroorzaakt doordat er is sprake van toenemend chronisch gebruik van geneesmiddelen. In 2002 betrof 68% van de voorschriften een herhaling tegen 73,5 % in 2006.
- Toenemende marktwerking; het aangescherpte preferentiebeleid heeft geleid tot de lang verwachte concurrentie op de medicijnmarkt. Hierdoor nemen de kortingen en bonussen van de apotheker af.
- Veranderende wet en regelgeving; gelijktijdig met de toenemende marktwerking past de NZa de receptregelvergoeding aan. Om marconiveau mag dit geen effect hebben, echter voor de individuele apotheek kan dit wel gevolgen hebben. Daarbij komt dat de hoogte van € 6,- per receptregel als te laag gezien wordt voor de dekking van de reguliere praktijkkosten.
- Verschuiving gezondheidszorg vanuit het ziekenhuis naar thuissituatie: door de daling in het aantal verpleegdagen, welke gestimuleerd wordt door de overheid, en de reductie van het aantal ziekenhuisbedden verschuift de gezondheidszorg steeds meer naar de thuissituatie.

Perspectief

Ontwikkelingen

Wij verwachten dat apothekers zich meer zullen gaan opstellen als dienstverleners. Het geven van advies, het organiseren van bijeenkomsten voor patiënten en het aantoonbaar bieden van service kan omzet opleveren.

Van belang is dat duidelijkheid komt over de bekostigingssystematiek en dat er publiek rechtelijke waarborgen komen over de inrichting van het speelveld. Bij dit laatste punt wordt met name gedacht aan:

- Rol zorgverzekeraars bij de opzet van eigen apotheekondernemingen en zorgcentra.
- Macht van zorgverzekeraars kan overheersen in een zorgmarkt, waar kostenbeheersing een centraal item is. Een omzetaandeel bij openbare apotheken van bijna 75% voor de herhaalrecepten kan verzekeraars aanmoedigen alternatieven te zoeken zoals bijvoorbeeld de Internetapotheek. Op dit moment zet deze ontwikkeling nog niet echt door, met name omdat de grootste afnemers van geneesmiddelen (ouderen) vaak niet de beschikking hebben over internet en bovendien veel waarde hechten aan persoonlijk contact.
- Rol van medicijnverstrekker.

In 2006 zorgden uitgaven aan geneesmiddelen, die meer dan € 500 per voorschrift kosten voor de helft van de uitgavenstijging aan medicijnen. Deze middelen worden veelal via het systeem van unieke levering/exclusieve distributie buiten het reguliere circuit van de openbare apotheek gehouden. Succesvolle alternatieve verstrekkanalen zijn dus al geen utopie meer.

Achtergrondinformatie

Vakbladen

ZorgVisie

Medisch Contact

Pharmaceutisch Weekblad

Organisaties

Naam	Plaats	Telefoonnummer	URL
Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de Pharmacie (KNMP)	Den Haag	(070) 373 73 50	www.knmp.nl
Nefarma	Den Haag	(070) 313 22 22	www.nefarma.nl
Bogin	Den Haag	(070) 426 22 37	www.bogin.nl
Stichting farmaceutische kengetallen (SFK)	Den Haag	(070) 373 74 44	www.sfk.nl
Ministerie van VWS	Den Haag	(070) 340 79 11	www.minvws.nl
NZA	Utrecht	(030) 296 81 11	www.NZA.nl

"Al meer dan 30 jaar biedt Rabobank met Cijfers & Trends betrouwbare branche-informatie. Cijfers & Trends bundelt daarmee kennis die Rabobank heeft over in totaal 9 sectoren en 80 branches in het Nederlandse bedrijfsleven. Het betreft zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie over trends, ontwikkelingen, perspectief en achtergronden in de diverse sectoren en branches. Hiermee is Cijfers & Trends tot een begrip geworden bij MKB ondernemers. Ook over uw branche is meer informatie beschikbaar. Kijkt u hiervoor verder op www.rabobank.nl/cijfersentrends."